

4.1 Dierenhouder graasdieren

Algemene informatie

Context van de kwalificatie	De dierenhouder graasdieren werkt binnen de primaire sector op een paarden-, schapen-, geiten-, of rundveehouderij waar dieren gehouden worden ten behoeve van de productie van dieren en/of dierproducten.
Typerende beroepshouding	De dierenhouder graasdieren werkt efficiënt, productiegericht en met respect voor mens, dier en product: hij houdt rekening met de wensen van de markt, het dierenwelzijn en de kwetsbaarheid en beperkte houdbaarheid van dierlijke producten. Tevens houdt hij rekening met milieu-, veiligheids- en arbeidsomstandigheden voorschriften. Veilig werken, milieubewust werken en ketendenken komen terug in zijn bedrijfsbeleid.
Niveau van de beroepsuitoefening	Niveau 4
Rol en verantwoordelijkheden	De dierenhouder graasdieren is eindverantwoordelijk voor het bedrijf. Hij heeft een beleidsbepalende en een beleidsbewakende rol, doorgaans in een familiebedrijf. Daarnaast is hij organiserend en coördinerend bezig; afhankelijk van de omvang van het bedrijf heeft hij bovendien een coachende, adviserende en leidinggevende rol. Als ondernemer heeft hij verder een innovatieve en initiërende rol. Hij werkt zelfstandig en heeft te maken met een hoog afbreukrisico. De beginnende beroepsbeoefenaar zal doorgaans een beroep moeten doen op de deskundigheid van anderen bij situaties die nieuw voor hem zijn en om probleemoplossend vermogen vragen.
Complexiteit	<p>De dierenhouder graasdieren krijgt te maken met enerzijds routinematige handelingen, anderzijds met bijzondere omstandigheden die een aangepaste aanpak vragen. De beginnend beroepsbeoefenaar komt regelmatig in situaties die nieuw voor hem zijn. Problemen lost hij dan zo nodig op in overleg met deskundigen. Het managen van het bedrijf is een complexe taak. Het bedrijf levert een product af dat bedoeld is voor menselijke consumptie waaraan hoge kwaliteitseisen gesteld worden. Om de kwaliteit van bedrijfsprocessen te waarborgen, is het hanteren van protocollen van toenemend belang. Speciale aandacht vraagt medicijngebruik in relatie tot de kwaliteit van het dierlijke product.</p> <p>De dierenhouder graasdieren dient de afweging te maken wanneer en waarvoor het grasland gebruikt wordt. Hij staat verder voor de afweging bepaalde activiteiten zoals bemesting, beregening en onkruidbestrijding uit te (laten) voeren ter bevordering van de kwaliteit van het grasland en de voederwinning, terwijl deze activiteiten belastend kunnen zijn voor het milieu. Bij het implementeren van (opgelegde en vrijwillige) kwaliteitszorgsystemen heeft de dierhouder graasdieren dikwijls te maken met het spanningsveld tussen het primaire proces (de productie van dieren/dierproducten) en de handhaving van het kwaliteitszorgsysteem (randvoorwaarde voor de productie).</p> <p>Het coördineren van vruchtbaarheid en voortplanting van de dieren vraagt om afwegingen ten aanzien van onder andere het fokdoel, de fokmethode en het inschakelen van deskundigen. Het vereist inzicht in genetische eigenschappen en in de conditie van de dieren om deze afwegingen te kunnen maken. Fokdoelen kunnen haaks staan op andere aspecten van de bedrijfsvoering.</p> <p>De taak van een dierenhouder graasdieren wordt gekenmerkt door een continu zoeken en keuzeproces. Hij moet anticiperen op ontwikkelingen en wisselende omstandigheden, hier flexibel en creatief mee omgaan en op basis daarvan keuzes maken om de bedrijfsvoering voortdurend te optimaliseren. Hij houdt bij de beleidsvorming rekening met marktontwikkelingen, maatschappelijke ontwikkelingen en wetgeving. Het opstellen van goed beleid is doorslaggevend voor succesvol ondernemen. Hiervoor zijn specialistische kennis en vaardigheden nodig van het werkveld en de bedrijfsvoering.</p>
Wettelijke beroepsvereisten	Nee
Branche vereisten	Nee

<p>Nederlands en (moderne) vreemde talen, rekenen en wiskunde</p>	<p>In overeenstemming met de wet Referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen zijn de voor het mbo vastgestelde referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen van toepassing. Voor deze kwalificatie zijn het referentieniveau Nederlands en het referentieniveau rekenen vastgesteld op 3F. De beroepseisen ten aanzien van Nederlands en rekenen zijn beschreven in deel C van dit dossier.</p> <p>De beroepseisen ten aanzien van een (moderne) vreemde taal (of talen) zijn beschreven in deel C van dit dossier. Het betreft Engels.</p>
---	--

2.5 Dierenhouder graasdieren

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving

Proces-competentie-matrix Dierenhouder graasdieren

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving		Competenties																								
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y
		Beslissen en activiteiten initiëren	Aansturen	Begeleiden	Aandacht en begrip tonen	Samenwerken en overleggen	Ethisch en integer handelen	Relaties bouwen en netwerken	Overtuigen en beïnvloeden	Presenteren	Formuleren en rapporteren	Vakdeskundigheid toepassen	Materialen en middelen inzetten	Analyseren	Onderzoeken	Creëren en innoveren	Leren	Plannen en organiseren	Op de behoeften en verwachtingen van de “klant” richten	Kwaliteit leveren	Instructies en procedures opvolgen	Omgaan met verandering en aanpassen	Met druk en tegenslag omgaan	Gedrevenheid en ambitie tonen	Ondernemend en commercieel handelen	Bedrijfsmatig handelen
Werkprocessen																										
1.1	Voert dieren	x									x	x								x						
1.2	Verzorgt en hanteert dieren	x				x					x	x								x		x				
1.3	Monitort dieren	x				x				x	x		x													
1.4	Reinigt en ontsmet leef- en werkomgeving		x								x	x							x	x						
1.5	Richt leef- en werkomgeving in en onderhoudt deze	x								x	x	x						x		x						

Betekenis van de kerntaak voor deze kwalificatie

In deze matrix is per kerntaak aangegeven welke competenties aangewend worden bij de uitvoering van de werkprocessen voor deze kwalificatie. Dit is zichtbaar door middel van een kruisje in de matrix.

Detaillering proces-competentie-matrix Dierenhouder graasdieren

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving			
1.1 werkproces: Voert dieren			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren draagt volgens een afgestemd voerschema zorg voor de voer- en watervoorziening voor de dieren. Hij beweidt of voert de dieren en bedient daarbij in voorkomende gevallen de voerapparatuur, controleert de voer- en vochtopname en neemt maatregelen bij afwijkingen. Hij bepaalt het voerschema en ook welke voedselsoorten en –kwaliteit worden gebruikt. Hij zorgt voor de juiste werking van voerapparatuur en watervoorziening.		
Gewenst resultaat	De dieren krijgen de juiste hoeveelheid water en voer van de gewenste kwaliteit op de juiste tijd. Afwijkingen worden tijdig opgemerkt en hersteld dan wel gemeld.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Beslissingen nemen 	Hij neemt beslissingen m.b.t. het meest geschikte voer in de juiste hoeveelheid en de juiste waterhoeveelheid voor het dier, zodat het dier een voedingsconditie en vochtbalans heeft, die de gezondheid ten goede komt.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van bedrijfsprocedures Kennis van biologische en scheikundige aspecten rondom voeren en voer Kennis van de kwaliteitseisen in de keten en de verantwoordelijkheden bij voedselveiligheid en diergezondheid Kennis van de specifieke voerbehoefte van het dier Kennis van de werking van voerapparatuur Kennis van planningen Kennis van wetten m.b.t. dierenwelzijn, arbeidsomstandigheden en veiligheid
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden 	Hij bepaalt op basis van het voeradvies en de specifieke eigenschappen van het dier welk soort voer, welke samenstelling en welke hoeveelheid geschikt zijn. Hij controleert de voer- en wateropname en bepaalt in hoeverre en welke specifieke maatregelen genomen moeten worden rekening houdend met verschillen in voeradvies, conditie en productiestadium, zodat de dieren voldoende voer en water krijgen en in optimale voedingsconditie zijn.	
Instructies en procedures opvolgen	<ul style="list-style-type: none"> Werken conform veiligheidsvoorschriften Werken overeenkomstig de wettelijke richtlijnen 	Hij volgt bedrijfsprocedures en veiligheidsvoorschriften op, met inachtneming van wettelijke richtlijnen en principes van dierenwelzijn, zodat voedsel- en watervoorziening volgens instructie en wettelijke richtlijnen verlopen.	
Materialen en middelen inzetten	<ul style="list-style-type: none"> Geschikte materialen en middelen kiezen Materialen en middelen doeltreffend gebruiken Materialen en middelen doelmatig gebruiken 	Hij kiest geschikte materialen en middelen ten behoeve van de voedsel en watervoorziening van de dieren en gaat daar effectief en efficiënt mee om, zodat de materialen en middelen lang meegaan en de voedselvoorzieningsprocessen optimaal verlopen.	

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving

1.2 werkproces: Verzorgt en hanteert dieren

Omschrijving	De dierenhouder graasdieren draagt zorg voor gezondheid en welzijn van de dieren. Hij bepaalt welke verzorgingswerkzaamheden nodig zijn en hij zorgt ervoor dat deze worden uitgevoerd. Hij controleert de conditie van de dieren en signaleert afwijkingen en ziekten. Hij schat in welke dieren op welk moment welke verzorging nodig hebben. Hij verzorgt het exterieur van dieren en voert verzorgingswerkzaamheden uit ten behoeve van de conditie van de dieren waarbij hij de preventieve en curatieve gezondheidszorg ondersteunt. In voorkomende gevallen hanteert hij dieren, verplaatst dieren, stimuleert hij gewenst gedrag en corriger ongewenst gedrag. Hij voorkomt stress bij de dieren. Bij bijzonderheden schakelt hij een deskundige in en assisteert deze.		
Gewenst resultaat	De dieren zijn in gewenste conditie en vertonen natuurlijk gedrag. Exterieur ziet er verzorgd uit. De dieren worden op ethisch verantwoorde wijze behandeld.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Beslissingen nemen Afgewogen risico's nemen	Hij neemt beslissingen en hakt knopen door m.b.t. gezondheid en welzijn van de dieren, waarbij hij weloverwogen risico's neemt, zodat gezondheid en welzijn van de dieren optimaal gewaarborgd zijn.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van bedrijfsprocedures Kennis van de geldende ethische maatstaven voor dierenwelzijn Kennis van de kwaliteitseisen in de keten en de verantwoordelijkheden bij voedselveiligheid en diergezondheid Kennis van hulpmiddelen voor de zorg voor gezondheid en welzijn van dieren Kennis van specifieke verzorgingsbehoeften van dieren Kennis van stressverlagende factoren voor het dier Vaardigheid in het benaderen van het dier, leiden van het dier en verplaatsen van het dier
Ethisch en integer handelen	<ul style="list-style-type: none"> Ethisch handelen	Bij de zorg voor gezondheid en welzijn van dieren handelt hij in lijn met de geldende ethische maatstaven voor dierenwelzijn, zodat ethisch verantwoord met dieren wordt omgegaan.	
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden	Hij signaleert op grond van vaktechnisch inzicht tijdig verschillen in gedrag, exterieur, voer- en wateropname; ook signaleert hij mogelijke risico's op epidemieën en treft passende voorzorgsmaatregelen, zodat afwijkingen en/of ziekten in een vroeg stadium geconstateerd worden en zodat het bedrijf optimaal beschermd is tegen uitbraak van ziekten. Hij bepaalt op basis van vaktechnisch inzicht het moment en de aard van de verzorging die de dieren nodig hebben, voert deze verzorgingswerkzaamheden op vaardige wijze uit waarbij hij op verantwoorde wijze fysieke inspanning verricht, voert preventieve en curatieve gezondheidszorg uit en assisteert deskundigen bij specialistische (be)handelingen, zodat dit ten goede komt aan de gezondheid en welzijn van de dieren in relatie tot de gewenste conditie.	

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving

1.2 werkproces: Verzorgt en hanteert dieren

		Daarnaast hanteert en verplaatst hij dieren correct, stimuleert gewenst gedrag en corrigeert ongewenst gedrag bij dieren.	<ul style="list-style-type: none"> • Vaardigheid in het gebruiken van hulpmiddelen voor de zorg voor gezondheid en welzijn van dieren • Vaardigheid in het gebruiken van hulpmiddelen voor het stallen, vastzetten en vervoeren van (groepen) dieren
Materialen en middelen inzetten	<ul style="list-style-type: none"> • Geschikte materialen en middelen kiezen • Materialen en middelen doelmatig gebruiken	Hij kiest de juiste materialen en middelen voor de verzorging en hantering van de dieren en gebruikt deze verantwoord en effectief zodat de middelen lang meegaan, de werkzaamheden vlot en veilig verlopen en er niet onnodig stress bij de dieren optreedt.	
Met druk en tegenslag omgaan	<ul style="list-style-type: none"> • Effectief blijven presteren onder druk	Hij blijft indien dieren gedood moeten worden gericht op het werk en de zaken die gedaan moeten worden, zodat het doden van dieren op verantwoorde wijze gebeurt.	
Instructies en procedures opvolgen	<ul style="list-style-type: none"> • Werken conform veiligheidsvoorschriften • Werken overeenkomstig de wettelijke richtlijnen	Hij volgt bij het verzorgen en hanteren van dieren bedrijfsprocedures en veiligheidsvoorschriften op, met inachtneming van wettelijke richtlijnen, zodat gezondheid en welzijn van de dieren volgens instructie en wettelijke richtlijnen bewaakt worden.	

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving			
1.3 werkproces: Monitort dieren			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren monitort de dieren waarbij hij de conditie van de (groepen) dieren controleert en afwijkingen en ziekten signaleert. Hij registreert gegevens over de voer- en watervoorziening en gezondheid en welzijn van dieren. Hij interpreteert de geregistreerde gegevens en indien nodig rapporteert hij hierover aan derden. Hij raadpleegt indien nodig deskundigen over gesignaleerde afwijkingen. Hij raadpleegt indien nodig deskundigen over gesignaleerde afwijkingen.		
Gewenst resultaat	Eventuele aanwezige afwijkingen en/of ziekten zijn in een vroeg stadium geconstateerd. Er is alert en doeltreffend gereageerd op gesignaleerde afwijkingen. De gegevens zijn geregistreerd.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Beslissingen nemen Afgewogen risico's nemen 	Hij neemt beslissingen en hakt knopen door m.b.t. gezondheid en welzijn van de dieren, waarbij hij weloverwogen risico's neemt, zodat gezondheid en welzijn van de dieren optimaal gewaarborgd zijn.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van het specifieke gedrag van dieren Kennis van veel voorkomende ziekten en afwijkingen Kennis van wettelijke voorschriften rondom welzijn, gezondheid en hygiëne
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> Anderen raadplegen en betrekken Proactief informeren 	Hij overlegt tijdig met medewerkers, wijst anderen actief op informatie die voor hen handig zou kunnen zijn en raadpleegt indien nodig deskundigen over gesignaleerde afwijkingen, zodat er actuele en accurate informatie beschikbaar is over de algehele conditie van de dieren en duidelijk is welke maatregelen eventueel genomen dienen te worden.	
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden 	Hij signaleert op basis van vaktechnisch inzicht tijdig verschillen in gedrag, exterieur, voer- en wateropname, conditie van dieren en mogelijke risico's op epidemieën, zodat aanwezige afwijkingen en/of ziekten in een vroeg stadium zijn geconstateerd. In geval van afwijkingen reageert hij alert en doeltreffend op basis van zijn vaktechnisch inzicht.	
Formuleren en rapporteren	<ul style="list-style-type: none"> Nauwkeurig en volledig rapporteren 	Hij registreert gegevens over voer en watervoorziening en gezondheid en welzijn van de dieren accuraat en volledig zodat actuele informatie over de verschillende bedrijfsprocessen beschikbaar is.	

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving

1.3 werkproces: Monitort dieren

Analyseren	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie genereren uit gegevens • Verbanden leggen	Hij analyseert relevante gegevens over de voer- en watervoorziening, voer- en wateropname en de verzorging grondig en trekt logische conclusies uit de beschikbare informatie waarbij hij rekening houdt met de onderlinge samenhang tussen de verschillende gegevens zodat indien noodzakelijk onmiddellijk actie kan worden ondernomen bij afwijkende gegevens.	
------------	--	---	--

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving			
1.4 werkproces: Reinigt en ontsmet leef- en werkomgeving			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren zorgt voor een hygiënische omgeving binnen het bedrijf. Hij reinigt en ontsmet ruimten, apparatuur, materialen en vervoermiddelen. Ook zorgt hij voor persoonlijke hygiëne. Hij verwijdert mest- en/of afvalstoffen. In voorkomende gevallen neemt hij extra hygiënische maatregelen ter voorkoming van (verspreiding van) ziekten en instrueert hij relevante betrokkenen over het hygiëneplan c.q. hygiëneprotocol.		
Gewenst resultaat	Hygiënische ruimten, apparatuur, materialen en vervoermiddelen. Relevante betrokkenen zijn geïnstrueerd over de hygiënevoorschriften. (Verspreiding van) ziekten worden voorkomen.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Aansturen	<ul style="list-style-type: none"> Instructies en aanwijzingen geven 	Hij geeft duidelijke instructies over de te nemen hygiënische maatregelen en het hygiëneprotocol aan medewerkers, externen en bezoekers van het bedrijf, zodat de hygiëne gehandhaafd blijft en in voorkomende gevallen verspreiding van ziekte wordt voorkomen.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van hygiënische maatregelen Kennis van reinigings- en ontsmettingstechnieken Kennis van veel voorkomende ziekten en afwijkingen Kennis van wettelijke voorschriften rondom welzijn, gezondheid en hygiëne
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden Vakspecifieke fysieke kwaliteiten tonen 	Hij signaleert op grond van vaktechnisch inzicht tijdig mogelijke risico's op epidemieën en treft passende voorzorgsmaatregelen, zodat afwijkingen en/of ziekten in een vroeg stadium geconstateerd worden en zodat het bedrijf optimaal beschermd is tegen uitbraak van ziekten. Hij houdt de verblijfsruimten voor dieren vakkundig schoon en reinigt en ontsmet ruimten, apparatuur, materialen op fysiek verantwoorde wijze zodat de ruimte, apparatuur en materialen voldoen aan de gestelde eisen.	
Materialen en middelen inzetten	<ul style="list-style-type: none"> Geschikte materialen en middelen kiezen Goed zorgdragen voor materialen en middelen 	Hij kiest op basis van de situatie de juiste wijze van reinigen en ontsmetten met bijbehorende middelen en gaat zorgvuldig, netjes en veilig om met de apparatuur en middelen en zorgt ervoor dat reiniging en ontsmettingsmiddelen niet oneigenlijk gebruikt kunnen worden, zodat de reiniging en ontsmetting efficiënt en effectief gebeurt.	
Kwaliteit leveren	<ul style="list-style-type: none"> Kwaliteit- en productiviteitsniveaus bewaken 	Hij reinigt en ontsmet de ruimte waarbij hij voldoet aan de op het bedrijf gestelde kwalitatieve en kwantitatieve eisen en signaleert afwijkingen tijdig zodat de ruimten, apparatuur, materialen en vervoermiddelen op orde zijn.	

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving			
1.4 werkproces: Reinigt en ontsmet leef- en werkomgeving			
Instructies en procedures opvolgen	<ul style="list-style-type: none"> • Werken conform veiligheidsvoorschriften • Werken overeenkomstig de wettelijke richtlijnen 	Hij reinigt en ontsmet de leef- en werkomgeving volgens de voor het bedrijf geldende procedures en past de wettelijke richtlijnen toe.	

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving			
1.5 werkproces: Richt leef- en werkomgeving in en onderhoudt deze			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren realiseert een representatieve en veilige werkomgeving. Hij richt de leefruimten in en draagt zorg voor stalling en vervoer van de dieren. Hij onderhoudt en repareert hiertoe ruimten, materialen, apparatuur en vervoermiddelen. Hij kiest het benodigde materieel en materialen en maakt de stallen en transportwagens gereed voor de dieren. In voorkomende gevallen zorgt hij voor het afzonderen en het vastzetten van dieren en regelt hij het klimaat van de leefruimten. Hij registreert gegevens over stalling en vervoer.		
Gewenst resultaat	De leefruimten zijn optimaal afgestemd op de dieren en passend bij het bedrijf.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Beslissingen nemen 	Hij neemt verantwoorde beslissingen over de meest geschikte verblijfplaats, het meest geschikte vervoermiddel en het onderhoudt voor leefruimten voor de dieren, zodat de dieren onder optimale condities vervoerd en gestald worden, evt. in een met ketenpartners overeengekomen omgeving.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis over klimaatbeheersing Kennis van inrichting en uitrusting van stallen en/of vervoermiddelen Kennis van materialen voor inrichting leefruimten Kennis van methoden om (groepen) dieren te stallen, vast te zetten en te vervoeren Kennis van planningen Kennis van wetten m.b.t. dierenwelzijn, arbeidsomstandigheden en veiligheid Vaardigheid in het begeleiden van dieren bij stallen, vastzetten en transport Vaardigheid in het gebruiken van hulpmiddelen voor het stallen, vastzetten en vervoeren van (groepen) dieren
Formuleren en rapporteren	<ul style="list-style-type: none"> Nauwkeurig en volledig rapporteren 	Hij registreert accuraat gegevens over het stallen en vervoeren van dieren, zodat ze bruikbaar zijn voor anderen.	
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden Vakspecifieke manuele vaardigheden aanwenden Vakspecifieke fysieke kwaliteiten tonen 	Hij richt de leefruimten voor de dieren en de werkomgeving op fysiek verantwoorde wijze in en regelt het gewenste klimaat voor de dieren waarbij hij gebruik maakt van zijn vaktechnisch inzicht. Daarnaast verricht hij vakkundig reparaties en onderhoudswerkzaamheden uit aan ruimten, materialen, apparatuur, zodat vervoer en huisvesting efficiënt verlopen, gebouwen en terreinen representatief en veilig zijn en een optimale leef- en werkomgeving is ontstaan waarbij dierenwelzijn gewaarborgd is.	
Materialen en middelen inzetten	<ul style="list-style-type: none"> Geschikte materialen en middelen kiezen Materialen en middelen doeltreffend gebruiken 	Hij is goed op de hoogte van de mogelijkheden van materialen voor het inrichten van de leefruimten en kiest afhankelijk van de situatie en de specifieke eigenschappen van het dier de juiste materialen en middelen zodat de stallen en transportwagens meest optimaal worden ingericht en lang mee gaan.	
Plannen en organiseren	<ul style="list-style-type: none"> Activiteiten plannen Tijd indelen 	Hij plant de werkzaamheden rondom stalling en vervoer, inclusief een tijdsindeling en de inzet van mensen en middelen	

Kerntaak 1 Verzorgt dieren en de leef- en werkomgeving**1.5 werkproces: Richt leef- en werkomgeving in en onderhoudt deze**

	<ul style="list-style-type: none"> • Mensen en middelen organiseren	zodanig dat de stallings- en vervoersprocessen effectief en efficiënt afgewikkeld kunnen worden.	
Instructies en procedures opvolgen	<ul style="list-style-type: none"> • Werken conform veiligheidsvoorschriften • Werken overeenkomstig de wettelijke richtlijnen	Hij richt leefruimten voor dieren in volgens de voor het bedrijf geldende procedures en past de wettelijke richtlijnen en principes voor dierenwelzijn toe.	

Kerntaak 2 Draagt zorg voor productie

Proces-competentie-matrix Dierenhouder graasdieren

Kerntaak 2 Draagt zorg voor productie		Competenties																			
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
		Beslissen en activiteiten initiëren	Aansturen	Begeleiden	Aandacht en begrip tonen	Samenwerken en overleggen	Ethisch en integer handelen	Relaties bouwen en netwerken	Overtuigen en beïnvloeden	Presenteren	Formuleren en rapporteren	Vakdeskundigheid toepassen	Materialen en middelen inzetten	Analyseren	Onderzoeken	Creëren en innoveren	Leren	Plannen en organiseren	Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten	Kwaliteit leveren	Instructies en procedures opvolgen
Werkprocessen																					
2.1	Draagt zorg voor melkwinning																				
2.2	Draagt zorg voor dier(lijk) product	x					x				x	x		x							
2.3	Draagt zorg voor voederwinning en begrazingsterrein	x	x			x						x	x								

Betekenis van de kerntaak voor deze kwalificatie

In deze matrix is per kerntaak aangegeven welke competenties aangewend worden bij de uitvoering van de werkprocessen voor deze kwalificatie. Dit is zichtbaar door middel van een kruisje in de matrix.

Detaillering proces-competentie-matrix Dierenhouder graasdieren

Kerntaak 2 Draagt zorg voor productie			
2.2 werkproces: Draagt zorg voor dier(lijk) product			
Omschrijving	<p>De dierenhouder graasdieren draagt zorgt voor het dier(jijk) product. Hij organiseert en bewaakt productiecondities. Hiertoe stelt hij een fokprogramma op, stelt de fokdoelen vast en bepaalt welke ouderdieren moeten worden gecombineerd. Hij regelt de werkzaamheden en assisteert bij vruchtbaarheidsbehandelingen en voortplanting. Hij bepaalt het juiste bevruchtingsmoment en creëert optimale omstandigheden voor de bevruchting. Hij controleert of de bevruchting succesvol is verlopen en controleert daarna het moederdier regelmatig.</p> <p>Hij verzorgt de drachtige dieren, bereidt de geboorte voor en begeleidt indien nodig de geboorte. Hij verzorgt het moederdier en de nakomeling(en). Hij registreert relevante gegevens omtrent vruchtbaarheid, voortplanting, geboorte en de nakomeling(en).</p>		
Gewenst resultaat	<p>Een levensvatbaar fokprogramma dat past bij de bedrijfsdoelstelling en planmatig is uitgevoerd.</p> <p>De begeleiding van het voortplantingsproces ven geboorteproces verloopt optimaal en op ethisch verantwoorde wijze.</p>		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Beslissingen nemen 	Hij handelt op eigen initiatief en neemt op het juiste moment de juiste beslissing, waarbij hij zo nodig deskundige hulp inroept, zodat dracht en geboorte zonder onnodige risico's verlopen.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van de markt inzake bestaande én gewenste eigenschappen van dieren Kennis van fokmethoden Kennis van fokwaardecijfers Kennis van geboorteproces en veel voorkomende problemen rondom geboorte Kennis van genetische eigenschappen bij dieren Kennis van kwaliteitseisen in geboortebegeleiding en nazorg Kennis van specifieke verzorgingsbehoefte van dieren na de geboorte Kennis van vruchtbaarheidsaspecten
Ethisch en integer handelen	<ul style="list-style-type: none"> Ethisch handelen 	Hij begeleidt het voortplantings- en geboorteproces in lijn met de binnen de beroepsgroep en maatschappij geldende ethische maatstaven met betrekking tot dierenwelzijn, rekeninghoudend met het fokplan zodat ethisch verantwoord met de dieren wordt omgegaan.	
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden Vakspecifieke manuele vaardigheden aanwenden Vakspecifieke fysieke kwaliteiten tonen 	<p>Op basis van zijn vaktechnisch inzicht bepaalt hij het optimale dekkingstijdstip, controleert hij de dracht en assisteert hij accuraat en deskundig bij onderzoek en (be)handelingen betreffende vruchtbaarheid en voortplanting waarbij hij op verantwoorde wijze fysieke inspanning levert zodat de optimale omstandigheden zijn gecreëerd om het fokplan te kunnen realiseren.</p> <p>Hij begeleidt en ondersteunt,de geboorte en verzorgt het moederdier en nakomeling(en), zodat de geboorte goed verloopt.</p>	

Kerntaak 2 Draagt zorg voor productie				
2.2 werkproces: Draagt zorg voor dier(lijk) product				
Analyseren	<ul style="list-style-type: none"> Conclusies trekken 	Hij trekt op basis van het fokplan en beschikbare gegevens over de conditie van de dieren conclusies over welke ouderdieren gecombineerd moeten worden, zodat de optimale omstandigheden zijn gecreëerd om het fokplan te kunnen realiseren met een geschikt en gezond moederdier.	<ul style="list-style-type: none"> Vaardigheid in het analyseren van vruchtbaarheidsgegevens Vaardigheid in het gebruiken van hulpmiddelen bij geboorte en nazorg Vaardigheid in het gebruiken van hulpmiddelen voor vruchtbaarheidsbepaling en voortplantingsbegeleiding 	
Formuleren en rapporteren	<ul style="list-style-type: none"> Nauwkeurig en volledig rapporteren 	Hij registreert accuraat gegevens over vruchtbaarheid, voortplanting, geboorte en medicatie in de daarvoor gebruikte systemen, zodat alle relevante informatie beschikbaar is.		

Kerntaak 2 Draagt zorg voor productie

2.3 werkproces: Draagt zorg voor voederwinning en begrazingsterrein

Omschrijving	De dierenhouder graasdieren draagt zorg voor voederwinning en begrazingsterrein. Hij maakt een planning voor het graslandgebruik, de teelt van voedergewassen voor voederwinning en verzorgt het onderhoud van het grasland. Hij kiest de middelen en materialen voor (gras)landonderhoud en voederwinning, zaait, maait en bewerkt het gras en de overige voedergewassen om het vervolgens te verzamelen en te conserveren ten behoeve van de voederwinning. Bij begrazing van natuurgebieden en beheersgebieden voert hij werkzaamheden uit afhankelijk van de situatie ter plaatse. Hij maakt in voorkomende gevallen een planning voor de teelt van voedergewassen en de voederwinning. Hij begeleidt de werkzaamheden rond de voederwinning die uitgevoerd worden door derden (loonwerk).		
Gewenst resultaat	Voldoende voedselvoorraad of geoogst product van vereiste kwaliteit. Grasland is goed begaanbaar en in goede conditie. Werkzaamheden rondom begrazing van natuurgebieden of agrarisch natuurbeheer zijn volgens plan uitgevoerd.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Beslissingen nemen	Hij handelt op eigen initiatief en neemt op het juiste moment de juiste beslissing, waarbij hij zo nodig externe deskundigen inzet, zodat er voldoende geoogst product is en het grasland in goed conditie is.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis over de teelt en oogst van voedergewassen Kennis van apparatuur en machines voor gras en voederwinning Kennis van bedrijfsprocedures Kennis van eisen rondom arbeidsomstandigheden, veiligheid en milieu Kennis van voedergewassen Materialen en middelen zorgvuldig hanteren en onderhouden
Aansturen	<ul style="list-style-type: none"> Instructies en aanwijzingen geven	Hij geeft aan derden duidelijk aan wat er verwacht wordt ten aanzien van de werkzaamheden rond voederwinning en/of begrazingsterrein, en corrigeert de werkkuitvoering indien nodig zodat het geoogste product en/of begrazingsterrein aan de gewenste kwaliteit voldoet.	
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> Anderen raadplegen en betrekken Afstemmen	Hij bespreekt met zijn medewerkers de planning voor de voederwinning en het graslandgebruik en raadpleegt tijdig deskundigen bij gesignaleerde afwijkingen, zodat de werkzaamheden zijn afgestemd.	
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden	Hij bepaalt op basis van vaktechnisch inzicht welke werkzaamheden er verricht moeten worden voor de verzorging, inzaaien, oogst en opslag van het gewas, rekening houdend met de gewenste kwaliteit van het gewas, analyserapporten en	

Kerntaak 2 Draagt zorg voor productie

2.3 werkproces: Draagt zorg voor voederwinning en begrazingsterrein

		<p>weersomstandigheden, zodat er tijdig voldoende geoogst product van de juiste kwaliteit beschikbaar is.</p> <p>Hij maakt op basis van zijn vaktechnisch inzicht een planning voor het gebruik van het grasland/de begrazing en bepaalt welke onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd moeten worden, zodat het grasland/begrazingsterrein in optimale conditie kan worden gehouden.</p>	
Materialen en middelen inzetten	<ul style="list-style-type: none"> • Geschikte materialen en middelen kiezen • Goed zorgdragen voor materialen en middelen	<p>Hij kiest afhankelijk van de staat van het grasland/begrazingsterrein en de gewenste bewerking de materialen en middelen waarbij hij rekening houdt met de eigenschappen hiervan en gaat zorgvuldig en netjes met de gebruikte materialen en middelen om, zorgt ervoor dat ze goed onderhouden zijn en bergt ze veilig op zodat het grasland/het begrazingsterrein en de machines in goede conditie blijven en het geoogste product van de vereiste kwaliteit is.</p>	

Kerntaak 3 Managet het bedrijf(sonderdeel)

Proces-competentie-matrix Dierenhouder graasdieren

Kerntaak 3 Managet het bedrijf(sonderdeel)		Competenties																			
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
		Beslissen en activiteiten initiëren	Aansturen	Begeleiden	Aandacht en begrip tonen	Samenwerken en overleggen	Ethisch en integer handelen	Relaties bouwen en netwerken	Overtuigen en beïnvloeden	Presenteren	Formuleren en rapporteren	Vakdeskundigheid toepassen	Materialen en middelen inzetten	Analyseren	Onderzoeken	Creëren en innoveren	Leren	Plannen en organiseren	Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten	Kwaliteit leveren	Instructies en procedures opvolgen
Werkprocessen																					
3.1	Plant en verdeelt werkzaamheden		x			x												x			
3.2	Stuurt medewerkers aan		x			x															
3.3	Bewaakt de voortgang van de werkzaamheden										x	x						x			
3.4	Zorgt voor informatie naar medewerkers					x				x											
3.5	Bepaalt personeelsbehoefte					x						x									

Betekenis van de kerntaak voor deze kwalificatie

In deze matrix is per kerntaak aangegeven welke competenties aangewend worden bij de uitvoering van de werkprocessen voor deze kwalificatie. Dit is zichtbaar door middel van een kruisje in de matrix.

Detaillering proces-competentie-matrix Dierenhouder graasdieren

Kerntaak 3 Managet het bedrijf(sonderdeel)			
3.1 werkproces: Plant en verdeelt werkzaamheden			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren maakt een planning voor de inzet van de medewerkers, indien van toepassing overlegt hij deze met zijn leidinggevende. Hij kent de werkzaamheden, verantwoordelijkheden en bevoegdheden toe aan de medewerker(s).		
Gewenst resultaat	Een reele planning. De werkzaamheden zijn verdeeld en afgestemd op de medewerkers		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Aansturen	<ul style="list-style-type: none"> • Taken delegeren • Anderen bevoegdheden en verantwoordelijkheden geven 	Hij wijst taken en werkzaamheden en de daarbij behorende bevoegdheden toe aan medewerkers rekening houdend met een evenwichtige verdeling van de werkbelasting.	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatieve vaardigheden • Kennis en toepassen van planningssystemen • Kennis van de organisatie
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> • Anderen raadplegen en betrekken 	Hij raadpleegt de ondernemer over een evenwichtige verdeling van taken over de betrokken medewerkers zodat de werkzaamheden worden.	
Plannen en organiseren	<ul style="list-style-type: none"> • Activiteiten plannen • Mensen en middelen organiseren 	Hij bepaalt welke werkzaamheden wanneer uitgevoerd moeten worden en hoeveel medewerkers en middelen hiervoor nodig zijn en stelt op basis van deze informatie planningen en werkroosters op zodat er een reele planning ontstaat.	

Kerntaak 3 Managet het bedrijf(sonderdeel)			
3.2 werkproces: Stuur medewerkers aan			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren informeert en instrueert de medewerker(s) over de te verrichten taken, prioriteiten, productiviteitsnormen, kwaliteitsnormen, te behalen resultaten. Hij ziet erop toe dat de medewerker(s) de werkzaamheden uitvoeren volgens procedures, werkinstructies. Hij stuurt indien van toepassing in overleg medewerker(s) bij.		
Gewenst resultaat	De medewerkers weten wat ze moeten doen. De werkzaamheden verlopen efficiënt en effectief. De uitvoering wordt tijdig bijgestuurd.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Aansturen	<ul style="list-style-type: none"> • Richting geven • Instructies en aanwijzingen geven • Functioneren van mensen controleren 	Hij geeft medewerkers duidelijke informatie en instructie over de uit te voeren werkzaamheden, de prioriteiten, productiviteits- , kwaliteitsnormen en de te behalen resultaten waarbij hij geduldig aangeeft wat er van eenieder wordt verwacht en welke rol hij zelf hierin heeft en controleert of medewerkers functioneren volgens de gemaakte afspraken, procedures en werkinstructies zodat medewerker weten wat ze moeten doen.	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatieve vaardigheden • Kennis van de kwaliteitseisen in de keten van verantwoordelijkheden ten aanzien van voedselveiligheid en diergezondheid • Kennis van de organisatie
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemmen 	Indien van toepassing overlegt hij met zijn leidinggevende/externe deskundige over de wijze waarop hij zijn medewerkers aanstuurt.	

Kerntaak 3 Managet het bedrijf(sonderdeel)**3.3 werkproces: Bewaakt de voortgang van de werkzaamheden**

Omschrijving	De dierenhouder graasdieren bewaakt de uitvoering van de werkzaamheden en grijpt in bij afwijkingen. Hij signaleert knelpunten in de werkuitvoering en rapporteert en/of administreert het verloop van de werkzaamheden. Hij fungeert als aanspreekpunt bij problemen en vragen.		
Gewenst resultaat	De werkzaamheden verlopen volgens planning.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Formuleren en rapporteren	<ul style="list-style-type: none"> Nauwkeurig en volledig rapporteren	Hij rapporteert de voortgang van de werkzaamheden nauwkeurig en volledig aan de ondernemer zodat betrokkenen op de hoogte zijn.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van de kwaliteitseisen in de keten van verantwoordelijkheden ten aanzien van voedselveiligheid en diergezondheid Kennis van de organisatie Kennis van gebruik van registratiesystemen
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Expertise delen	Hij beantwoordt vragen over de werkuitvoering adequaat en geeft advies aan medewerkers bij problemen in de werkuitvoering zodat de werkzaamheden volgens planning kunnen blijven verlopen.	
Plannen en organiseren	<ul style="list-style-type: none"> Tijd indelen Voortgang bewaken	Hij bewaakt de voortgang en de uitvoering van de werkzaamheden, houdt de tijd in de gaten en onderneemt actie om de voortgang te garanderen zodat de planning gehaald wordt.	

Kerntaak 3 Managet het bedrijf(sonderdeel)			
3.4 werkproces: Zorgt voor informatie naar medewerkers			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren organiseert periodiek werkoverleg met de medewerker(s) om bedrijfsgerelateerde en werkgerelateerde zaken te bespreken. Hij legt de afspraken vast en bewaakt de naleving van deze afspraken.		
Gewenst resultaat	De medewerkers zijn op de hoogte van zaken die relevant zijn voor hun eigen functioneren en het functioneren van het bedrijf. Een gestructureerd werkoverleg.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Presenteren	<ul style="list-style-type: none"> Duidelijk uitleggen en toelichten Kernachtig communiceren Op de toehoorder(s) / toeschouwer(s) inspelen 	Hij legt de informatie kort, duidelijk en helder uit, licht de informatie toe en beantwoordt vragen waarbij hij de communicatie afstemt op de medewerkers zodat de informatie gestructureerd en helder is.	<ul style="list-style-type: none"> Communicatieve vaardigheden Verslaglegging
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> Anderen raadplegen en betrekken Proactief informeren 	Hij informeert de medewerkers over bedrijfs- en werkgerelateerde zaken, bespreekt plannen binnen het team en stimuleert medewerkers hun meningen, ideeën, standpunten in te brengen in te brengen en de werkzaamheden mee te evalueren waarbij hij ruimte geeft aan iedereen.	

Kerntaak 3 Managet het bedrijf(sonderdeel)**3.5 werkproces: Bepaalt personeelsbehoefte**

Omschrijving	De dierenhouder graasdieren stelt in overleg met zijn leidinggevende de behoefte aan personeel vast. Hij gaat na aan welk eisen medewerkers moeten voldoen. Hij maakt op basis van een afweging tussen de kosten en de baten van het in dienst nemen van personeel. Hij participeert in het werven van kandidaten voor de betreffende functie of is betrokken bij het uitbesteden ervan. Hij voert (mede) een sollicitatiegesprek en selecteert (mede) een medewerker.		
Gewenst resultaat	Er is vastgesteld hoeveel personeel er nodig is. Overzicht van kosten en baten van het in dienst nemen van personeel. Aannee van geschikte medewerkers.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> Afstemmen	Hij overlegt indien van toepassing met zijn leidinggevende over de te verwachte behoefte aan personeel zodat de personeelsvraag voor de organisatie helder is.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis en toepassen van personeelsbeleid Kennis van de organisatie
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden	Hij bepaalt op basis van zijn vakdeskundigheid de eisen waaraan toekomstige medewerkers moeten voldoen en ondersteunt zijn leidinggevende bij het werven van personeel en neemt deel aan de sollicitatiegesprekken.	
Bedrijfsmatig handelen	<ul style="list-style-type: none"> Kostenbewust handelen	Hij weegt de kosten van het aannemen van personeel en het uitbreiden van het personeelsbestand af tegen de baten die dit oplevert voor de organisatie op korte, middellange en lange termijn en verwerkt dit in een voorstel voor zijn leidinggevende.	

Kerntaak 4 Onderneemt

Proces-competentie-matrix Dierenhouder graasdieren

Kerntaak 4 Onderneemt		Competenties																								
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y
		Beslissen en activiteiten initiëren	Aansturen	Begeleiden	Aandacht en begrip tonen	Samenwerken en overleggen	Ethisch en integer handelen	Relaties bouwen en netwerken	Overtuigen en beïnvloeden	Presenteren	Formuleren en rapporteren	Vakdeskundigheid toepassen	Materialen en middelen inzetten	Analyseren	Onderzoeken	Creëren en innoveren	Leren	Plannen en organiseren	Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten	Kwaliteit leveren	Instructies en procedures opvolgen	Omgaan met verandering en aanpassen	Met druk en tegenslag omgaan	Gedrevenheid en ambitie tonen	Ondernemend en commercieel handelen	Bedrijfsmatig handelen
Werkprocessen																										
4.1	Bepaalt vestigingsplaats	x											x					x								
4.2	Onderzoekt ondernemingsvorm					x							x							x					x	
4.3	Innoveert de onderneming	x				x							x												x	x
4.4	Analyseert de financiële situatie					x							x					x								x
4.5	Stelt marketingplan op	x				x																			x	x
4.6	Verzorgt financiële administratie										x	x						x								
4.7	Bepaalt beleid op het gebied van kwaliteit, veiligheid, milieu en arbo										x			x					x	x						
4.8	Profileert en promoot de onderneming											x													x	
4.9	Beheert voorraad	x				x												x							x	

Kerntaak 4 Onderneemt	Competenties																								
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y
	Beslissen en activiteiten initiëren	Aansturen	Begeleiden	Aandacht en begrip tonen	Samenwerken en overleggen	Ethisch en integer handelen	Relaties bouwen en netwerken	Overtuigen en beïnvloeden	Presenteren	Formuleren en rapporteren	Vakdeskundigheid toepassen	Materialen en middelen inzetten	Analyseren	Onderzoeken	Creëren en innoveren	Leren	Plannen en organiseren	Op de behoeften en verwachtingen van de "Klant" richten	Kwaliteit leveren	Instructies en procedures opvolgen	Omgaan met verandering en aanpassen	Met druk en tegenslag omgaan	Gedrevenheid en ambitie tonen	Ondernemend en commercieel handelen	Bedrijfsmatig handelen
Werkprocessen																									
4.10	Berekent tarieven										x														x

Betekenis van de kerntaak voor deze kwalificatie

In deze matrix is per kerntaak aangegeven welke competenties aangewend worden bij de uitvoering van de werkprocessen voor deze kwalificatie. Dit is zichtbaar door middel van een kruisje in de matrix.

Detaillering proces-competentie-matrix Dierenhouder graasdieren

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.1 werkproces: Bepaalt vestigingsplaats			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren onderzoekt wat de meest geschikte vestigingsplaats is. Hij weegt de mogelijkheden en beperkingen tegen elkaar af en kiest in overleg met zijn leidinggevende/externe deskundige een vestigingsplaats. Hij regelt juridische, financiële en organisatorische aspecten voor het huren of kopen.		
Gewenst resultaat	Een geschikte vestigingsplaats.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Beslissingen nemen Op eigen initiatief handelen 	Hij maakt een weloverwogen keuze voor een vestigingsplaats die voor de onderneming de meeste kansen biedt en stelt zich op de hoogte van de juridische, financiële en organisatorische aspecten van kopen of huren zodat hij zijn bedrijf kan vestigen.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van de markt Kennis van de ontwikkelingen in de sector Kennis van wet- en regelgeving
Plannen en organiseren	<ul style="list-style-type: none"> Mensen en middelen organiseren 	Hij zorgt ervoor dat alle middelen beschikbaar zijn om een koop dan wel huurcontact te tekenen.	
Analyseren	<ul style="list-style-type: none"> Informatie genereren uit gegevens Conclusies trekken 	Hij analyseert de beschikbare informatie over de verschillende vestigingsplaatsen grondig en weegt de voor- en nadelen van de verschillende vestigingsplaatsen goed tegen elkaar af zodat hij een weloverwogen keuze kan maken.	

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.2 werkproces: Onderzoekt ondernemingsvorm			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren onderzoekt in overleg met de ondernemer/externe deskundige de meest geschikte ondernemingsvorm. Hierbij weegt hij mogelijkheden en beperkingen tegen elkaar af. Hij voert de administratieve handelingen uit om een onderneming te starten.		
Gewenst resultaat	De ondernemingsvorm past bij de uitgangspunten en mogelijkheden van de onderneming. De onderneming is opgestart.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> Anderen raadplegen en betrekken 	Hij raadpleegt zijn leidinggevende/externe deskundige over de meest geschikte ondernemersvorm waarbij hij uitgaat van de gemaakte analyse zodat een weloverwogen keuze gemaakt kan worden.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van de markt Kennis van de ontwikkelingen in de sector Kennis van wet- en regelgeving
Analyseren	<ul style="list-style-type: none"> Informatie genereren uit gegevens Conclusies trekken Verbanden leggen 	Hij combineert verschillende soorten gegevens en bronnen en komt na analyse van deze gegevens en rekening houdend met voor- en nadelen en de mogelijkheden en beperkingen van de verschillende alternatieven, tot meest geschikte ondernemersvorm zodat een passende ondernemersvorm gekozen is.	
Ondernemend en commercieel handelen	<ul style="list-style-type: none"> Kansen en mogelijkheden benutten 	Hij benut de keuze voor een ondernemingsvorm om de onderneming te versterken.	
Instructies en procedures opvolgen	<ul style="list-style-type: none"> Werken overeenkomstig de wettelijke richtlijnen 	Hij past de wettelijke richtlijnen voor het opstarten van een onderneming toe afgestemd op de gekozen ondernemingsvorm zodat de onderneming succesvol kan worden opgestart.	

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.3 werkproces: Innoveert de onderneming			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren blikt regelmatig en systematisch terug op de resultaten van de onderneming en de manier waarop het beleid en de plannen zijn uitgevoerd. Hij signaleert ontwikkelingen en verbetermogelijkheden voor de onderneming. In overleg met zijn leidinggevende/externe deskundige bepaalt en stelt hij verbeteracties voor. Hij stelt zijn leidinggevende/externe deskundige investeringen in nieuwe productiemethoden/ producten/diensten voor		
Gewenst resultaat	Hij heeft zicht op hoe hij met zijn onderneming verder wil gaan en sluit met de onderneming aan op de ontwikkelingen in de markt.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Afgewogen risico's nemen 	Hij neemt weloverwogen risico's in de voorstellen voor verbeteracties, investeringen, nieuwe productiemethoden of producten ten aanzien van de invoering van deze voorstellen	<ul style="list-style-type: none"> Inzicht in mogelijkheden voor verbreding van het bedrijf(multifunctionele landbouw) Kennis en toepassen van zorgsystemen Kennis van de ontwikkelingen in de sector Kennis van de organisatie Kennis van productieproces
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> Anderen raadplegen en betrekken 	Hij raadpleegt zijn leidinggevende/externe deskundige over de gesignaleerde ontwikkelingen, de evaluatie van de organisatie en gesignaleerde mogelijkheden zodat hij gedegen verbeteracties kan formuleren.	
Analyseren	<ul style="list-style-type: none"> Informatie genereren uit gegevens Conclusies trekken 	Hij analyseert beschikbare gegevens over resultaten van de onderneming, de uitvoering van het beleid en de plannen grondig en maakt op basis hiervan rationele inschattingen over de gevolgen voor de organisatie zodat hij zijn conclusies kan omzetten in verbeteracties.	
Ondernemend en commercieel handelen	<ul style="list-style-type: none"> Kansen en mogelijkheden identificeren en creëren 	Hij oriënteert zich op ontwikkelingen en innovaties in de branche en koppelt dit aan kansen en bedreigingen voor de organisatie zodat de organisatie is toegerust voor de toekomst.	
Bedrijfsmatig handelen	<ul style="list-style-type: none"> Financieel bewustzijn tonen Inzicht tonen in de dynamiek van de organisatie 	Hij bekijkt de mogelijkheden van verbetervoorstellen voor de onderneming en stemt ze af op het bedrijfsbeleid. waarbij hij rekening houdt met financiële- en organisatorische aspecten.	

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.4 werkproces: Analyseert de financiële situatie			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren analyseert periodiek de financiële informatie en controleert en bewaakt budgetten. Hij past in overleg zijn leidinggevende/externe deskundige begrotingen aan.		
Gewenst resultaat	Conclusies zijn getrokken uit de beschikbare financiële informatie.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> Anderen raadplegen en betrekken 	Hij overlegt met zijn leidinggevende/externe deskundige of de conclusies uit de analyse van de financiële informatie aanleiding geven tot het aanpassen van de budgetten.	<ul style="list-style-type: none"> Budgetteren Controleren Kennis en toepassen wet- en regelgeving Kennis van financiën
Analyseren	<ul style="list-style-type: none"> Informatie genereren uit gegevens Conclusies trekken 	Hij analyseert de beschikbare cijfermatige financiële gegevens grondig, combineert de verschillende soorten gegeven en maakt op basis van deze beschikbare informatie een reële inschatting over de financiële aspecten van de onderneming zodat er zicht is op de financiële informatie.	
Plannen en organiseren	<ul style="list-style-type: none"> Voortgang bewaken 	Hij bewaakt op basis van de verkoop/omzet de realisering van de ondernemersdoelstellingen en past indien nodig de budgetten aan.	
Bedrijfsmatig handelen	<ul style="list-style-type: none"> Financieel bewustzijn tonen 	Hij signaleert de kritische succesfactoren voor de verkoop/omzet op basis van de cijfers en gaat na hoe overschrijding van de begroting en budgetten voorkomen kan worden.	

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.5 werkproces: Stelt marketingplan op			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren beschrijft in overleg met zijn leidinggevende/externe deskundige de marketingmix door de gemaakte keuzes weer te geven. Hij stemt de marketinginstrumenten op elkaar af en wijzigt deze wanneer ze niet bij elkaar aansluiten.		
Gewenst resultaat	Het marketingplan maakt deel uit van het ondernemersplan en past bij de bedrijfsformule van de onderneming.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Beslissingen nemen Afgewogen risico's nemen 	Hij weegt risico's af en maakt op basis van de ondernemingsdoelstellingen en -activiteiten een weloverwogen keuze ten aanzien van het marketingplan zodat het plan past bij de onderneming.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van de markt Kennis van de ontwikkelingen in de sector
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> Anderen raadplegen en betrekken 	Hij raadpleegt zijn leidinggevende/externe deskundige over de meest geschikte marketingmix waarbij hij uitgaat van de ondernemersdoelstellingen zodat hij een gedegen plan kan opstellen.	
Ondernemend en commercieel handelen	<ul style="list-style-type: none"> De markt en de spelers daarin kennen Kansen en mogelijkheden identificeren en creëren 	Hij toont inzicht in de eigen concurrentiepositie, de marktwerking en –ontwikkelingen en ziet op basis daarvan kansen, die door de inzet van marketinginstrumenten benut worden.	
Bedrijfsmatig handelen	<ul style="list-style-type: none"> Financieel bewustzijn tonen 	Hij bekijkt de mogelijkheden om bij de inzet van marketinginstrumenten kosten te reduceren en/of maximaal financieel effect te sorteren.	

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.6 werkproces: Verzorgt financiële administratie			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren stelt (samen met de administrateur) een jaarrekening op en controleert en bewaakt de financiële administratie. Hij houdt de financiële administratie bij en archiveert financiële gegevens of besteedt dit uit. Hij stelt indien van toepassing nota's op voor geleverde producten of diensten en controleert en verwerkt inkoopnota's. Hij betaalt indien van toepassing facturen op tijd en verzorgt de salarisadministratie en levert financiële gegevens op tijd aan bij relevante partijen.		
Gewenst resultaat	De financiële administratie geeft zicht op de financiële situatie van de onderneming.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Formuleren en rapporteren	<ul style="list-style-type: none"> Nauwkeurig en volledig rapporteren 	Hij registreert de financiële gegevens accuraat zodat de administratie volledig is.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van financiële aspecten van de organisatie Kennis van wet- en regelgeving
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden 	Hij past bij het uitvoeren van de administratie de juiste methoden en technieken toe zodat de bedrijfsadministratie klopt.	
Plannen en organiseren	<ul style="list-style-type: none"> Voortgang bewaken 	Hij bewaakt de financiële situatie door de administratie goed uit te (laten) voeren.	

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.7 werkproces: Bepaalt beleid op het gebied van kwaliteit, veiligheid, milieu en arbo			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren stelt in overleg met zijn leidinggevende/externe deskundige het beleid op het gebied van kwaliteit, arbo, milieu en veiligheid vast. Hij selecteert voor het eigen bedrijf passende zorgsystemen. Hij houdt rekening met de geldende wet- en regelgeving, de voorschriften uit zorgsystemen en het bedrijfsbeleid. Hij werkt de zorgsystemen uit in concrete procedures of werkinstructies. Hij bewaakt of er gewerkt wordt volgens deze procedures en werkinstructies. Waar nodig past hij in overleg met zijn leidinggevende/externe deskundige procedures en werkinstructies aan.		
Gewenst resultaat	Het beleid op het gebied van kwaliteit, veiligheid, arbo, en milieu is vastgesteld. De zorgsystemen zijn actueel en passend bij het beleid en er wordt gewerkt volgens deze zorgsystemen. Signalen voor verbetering van het zorgsysteem worden vertaald in verbetervoorstellen.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Formuleren en rapporteren	<ul style="list-style-type: none"> Nauwkeurig en volledig rapporteren Structuur aanbrengen 	Hij stelt procedures en werkinstructies nauwkeurig en gestructureerd op, zodat ze correct en begrijpelijk zijn voor de medewerkers.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis en toepassen van kwaliteitsmanagement Kennis en toepassen van zorgsystemen
Analyseren	<ul style="list-style-type: none"> Informatie genereren uit gegevens Conclusies trekken Verbanden leggen 	Hij gebruikt benodigde gegevens voor het selecteren van zorgsystemen en voor het opstellen en aanpassen van procedures en werkinstructies, houdt daarbij het grote geheel en de actualiteit in de gaten, bepaalt welke zorgsystemen, procedures en werkinstructies gewenst zijn en combineert ze tot een geheel, zodat een evenwichtig en actueel systeem beschikbaar is.	
Kwaliteit leveren	<ul style="list-style-type: none"> Kwaliteits- en productiviteitsnormen formuleren Kwaliteit- en productiviteitsniveaus bewaken 	Hij formuleert in het beleid hoge kwaliteits- en productiviteitsnormen waarbij hij deze vergelijkt met de normen en criteria zoals deze moeten gelden voor het gekozen zorgsysteem. Tevens bewaakt hij of er gewerkt wordt volgens de voor de organisatie geldende zorgsystemen.	
Instructies en procedures opvolgen	<ul style="list-style-type: none"> Werken conform veiligheidsvoorschriften Werken overeenkomstig de wettelijke richtlijnen 	Hij werkt bij het opstellen van het kwaliteitsbeleid en het selecteren van zorgsystemen volgens de (wettelijke) richtlijnen en voorgeschreven procedures van de gekozen zorgsystemen.	

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.8 werkproces: Profileert en promoot de onderneming			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren maakt in overleg met van zijn leidinggevende/externe deskundige een promotieplan voor naamsbekendheid en zet marketing en pr-instrumenten in.		
Gewenst resultaat	Potentiele klanten dan wel de omgeving hebben een positief beeld vande organisatie en het producten- en dienstenaanbod.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden 	Hij maakt op basis van de doelstellingen van de onderneming en passend bij de uitstraling van het bedrijf een promotieplan en zet op basis van dit plan en rekeninghoudend met de financiële situatie van de onderneming, het promotieplan en de financiële situatie marketing en pr-instrumenten in.	<ul style="list-style-type: none"> Effectief netwerken Kennis van de markt Kan bezoekers in een moderne vreemde taal te woord staan
Ondernemend en commercieel handelen	<ul style="list-style-type: none"> Uitbouwen van de commerciële positie van de organisatie 	Hij gebruikt de invloed van promotie om (potentiële) klanten te beïnvloeden en/of aan zich te binden.	

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.9 werkproces: Beheert voorraad			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren controleert de voorraad kwalitatief en kwantitatief en registreert de voorraad. Hij bepaalt welke producten en/of diensten moeten worden ingekocht en stelt het inkoopbudget en het inkoopvolume vast. Hij vraagt offertes op voor de gewenste producten en maakt een keuze uit de inkoopkanalen en leveranciers. Hij onderhandelt met leveranciers over inkooprijzen, kwaliteit, leveringsvoorwaarden en leveringstijden. Hij bestelt de producten tijdig. Hij voert indien van toepassing de inkoop en het beheer van de voorraad uit in nauw overleg met zijn leidinggevende.		
Gewenst resultaat	De producten zijn tijdig ingekocht tegen gunstige voorwaarden. De voorraad is op peil. De voorraadgegevens zijn bekend en geregistreerd.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Beslissen en activiteiten initiëren	<ul style="list-style-type: none"> Beslissingen nemen Afgewogen risico's nemen 	Hij weegt de voor- en nadelen van de verschillende leveranciers tegen elkaar af en kiest op basis daarvan de producten/diensten die worden ingekocht, welke leverancier en welk inkoopkanaal.	<ul style="list-style-type: none"> Communicatieve vaardigheden Inzicht in logistieke processen Kennis en toepassen van administratieve handelingen Kennis en toepassen van voorraadbeheer Kennis van de keten
Samenwerken en overleggen	<ul style="list-style-type: none"> Anderen raadplegen en betrekken 	Indien van toepassing overlegt hij met zijn leidinggevende over het beschikbare inkoopbudget, het gewenste inkoopvolume en de voor de onderneming geschikte producten, diensten, inkoopkanalen en leveranciers.	
Plannen en organiseren	<ul style="list-style-type: none"> Doelen en prioriteiten stellen Activiteiten plannen Mensen en middelen organiseren 	Hij stelt de hoeveelheid producten/diensten die hij nodig heeft vast en koopt deze producten tijdig in om de voorraad op peil te houden.	
Ondernemend en commercieel handelen	<ul style="list-style-type: none"> De markt en de spelers daarin kennen 	Hij gebruikt bij de keuze van en in de onderhandelingen met leveranciers kennis over de markt, concurrenten en prijsstelling van andere leveranciers.	

Kerntaak 4 Onderneemt			
4.10 werkproces: Berekent tarieven			
Omschrijving	De dierenhouder graasdieren berekent indien van toepassing de kostprijs. Hij berekent op basis van de winstmarge en de kostprijs het tarief.		
Gewenst resultaat	Een realistische verkoopprijs die past bij de bedrijfsformule.		
Competentie	Component(en)	Prestatie-indicator	Vakkennis en vaardigheden
Vakdeskundigheid toepassen	<ul style="list-style-type: none"> Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden 	Hij berekent verkoopprijs uitgaande van de kosten/kostprijs en de gewenste winstmarge.	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van financiële aspecten van de organisatie
Bedrijfsmatig handelen	<ul style="list-style-type: none"> Financieel bewustzijn tonen 	Hij bepaalt de invloed van een te hoge of te lage verkoopprijs/tarief op het ondernemingsresultaat.	